

UHP-a. OVAKO je Akademik Štampar stvarao solidarnu javnu zdravstvenu civilizaciju. Je li je vi (mi) danas uništavate?

Svi su citati iz knjige „Andrija Štampar“ koju je izdala Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, a tiskao Izdavački zavod Jugoslavenske akademije, Tiskara Zagreb; 1958.

U knjizi Pet godina socijalno medicinskog rada u Kraljevini SHS (odnosi se na razdoblje 1920. do 1925.) izneseni su temelji njegove ideologije u 10 točaka:

„Naša ideologija sadržana je u ovim glavnim točkama:

1. Važnije je obavještavanje naroda od zakona. Radi toga i počiva naša struka samo na tri mala zakona.
2. Najvažnije je spremiti u jednoj sredini teren i pravilno shvaćanje o zdravstvenim pitanjima.
3. Pitanje narodno zdravlja i rad na njegovom unapređenju nije monopol liječnika, nego se s njim trebaju baviti svi bez razlike. Samo ovom zajedničkom suradnjom može se unaprijediti narodno zdravlje.
4. Liječnik treba u glavnom biti socijalni radnik; sa individualnom terapijom ne može se mnogo postići; socijalna terapija je sredstvo, koje ga može dovesti do pravog uspjeha.
5. **Liječnik na smije biti ekonomski zavisan od bolesnika, jer ga ekonomska zavisnost sprječava u glavnim njegovim zadacima.**
6. **U pitanju narodnog zdravlja ne smije se činiti razlika među ekonomski jakim i slabim.**
7. Potrebno je stvoriti zdravstvenu organizaciju u kojoj će liječnik tržiti bolesnika, a ne bolesnik liječnika, jer se samo na taj način može u našem starenju obuhvati sve veći broj onih čije zdravlje treba čuvati.
8. Liječnik treba biti narodni učitelj.
9. Pitanje narodnog zdravlja od većeg je ekonomskog nego humanitarnog značenja.
10. Glavno mjesto Liječničkog djelovanja su ljudska naselja, a ne laboratoriji i ordinacije.“ Str 34-35

Štampar je pokrenuo i „Glasnik Ministarstva narodnog zdravlja... U prvom broju piše da „bez etičke obnove nema ni obnove narodnog zdravlja.“ Moralna je dužnost svakog čovjeka da pazi na svoje zdravlje, a dužnost je liječnika da se brine za zdravlje drugih ljudi bez ikakva obzira na njihovo ekonomsko stanje u na svoju materijalnu korist. Str. 36

Prijelomna godina u Štamparovu vođenju zdravstvene politike bila je 1924. kada je iz teorijske prešao u aktivniju, borbenu fazu. ...

Liječnici i vlasnici ljekarni reagirali su nizom izjava i peticija, smatrajući da su bitno ugroženi njihovi staleški i ekonomski interesi. (Je li slično i danas?) Sam je Štampar rekao sljedeće: „Najveću su opoziciju sistemu davali liječnici, koji su iznosili uglavnom dvije zamjerke.

Jedna je tvrdila da nova zdravstvena služba svojom ideologijom **nanosi velike materijalne štete liječničkom staležu**, koje je već pogodeno socijalnim osiguranjem i ako ovo obuhvata vrlo malen postotak (manje od 5%) stanovništva.

Druga je pak zamjerka bila više ideološke naravi. Ona je iznosila tvrdnje, da etatizirana zdravstvena služba, kako se provodi preko nove higijenske organizacije, nije dobra sa stajališta liječničke pomoći, **jer da je jedino sistem slobodnog liječnika i slobodne utakmice (je li ima za cilj profit) vrstan da osigura narod zdravstveno.**“ U opoziciji protiv Štampara prednjačile su uprave Liječničke komore i Zbora liječnika Hrvatske u Zagrebu pa Štampar istupa iz tog društva. U Liječničkom vjesniku kritizira se njegova „Socijalna medicina“ kao djelo neobjektivno i protivno liječničkom staležu. Str 38

„Boreći se za socijalizaciju medicine, napose pak protiv privatne prakse liječnika, došao je u sukob s moćnim faktorima i postao politički nepoćudna osoba.“ Str 39.